

ELIZA MAAKT EEN QUADÉ BRON TE JERICHO GEZOND.

II KONING. II: 19-22. *

Ende de mannen der stad zeyden tot Eliza: Ziet dog, de wooninge dezer stad is goet, gelyk als myn heere ziet, maar het water is quaad, ende het land onvrugtbaar. Ende hy zeide; Brenget my ene nieuwe schale, ende legget daar zout in: ende zy bragtenze tot hem. Doe ging hy nit tot de water-welle, ende wierp het zout daar in: ende zeide; Zo zaid de HEERE; Ik hebbe dit water gezont gemaakt, daar en zal geen doot, nogte onvrugtbaarheid meer van worden. Alzo wert dat water gezont, tot op dezen dag: na het woort van Eliza, dat hy gesproken hadde.

INLEIDING.

WAnneer de Dichter een ieder opwekt tot des HEEREN lof, laat hy ook dit woort invloeyen. Hy stelt de rivieren tot een woestyne en watertogten tot een dorstig [land]. Het vrugtbaar land tot zouten [grond] om de boosheid der gene die daar in wonen. Hy stelt de woestyne tot een waterpoel, en het dorre land tot watertogten. En Hy doet de hongerige aldaar wonen, en zy stichten een stad ter wooninge: en bezaajen akkers en planten wyngaarden, die inkomende vrugt voortbrengen: enz. Psalm. 107: 33-37. De letterlyke zin van deze woorden is duidelyk, een proeve opgevende van Gods Gestrengheid en Goedertierenheid.

I. Van zyne Gestrengheid; Die meermalen de vrugtbaarste landen onvrugtbaar maakt en in een zouten grond ver-

* Confer doctam Dissertat. W. Ern. Ewald, de aquis Hierichuntinis fale per Elizam conditis, earumque mysterio. Brem. 1725.

verandert, wegens de boosheid der inwoonderen: waar van Sodom en Gomorra met de aanklevende landstreeke spreekende bewyzen zyn; zelve het vrugtbaar Kanaän, van God met den ban geslagen, wanneer de mate der ongerechtigheid ten boorde toe vervult was.

2. Van zyne *Goedertierenheid*; wanneer Hy een land zo dor als een woestyne, of door het een of ander toeval onvrugtbaar geworden, waterryk en vrugtbaar maakt; zodat het zyne inkomende vrugt voortbrengt en alles mildelyk uitlevert, wat tot 's menschen onderhoud nodig is.

Ter bevestiging van de eene en andere uitsprake hebbe ik nu niet anders van noden, dan de tegenwoordige geschiedenis. Het vrugtbaar Jericho was onvrugtbaar geworden, waarschijnlijk wegens de boosheid van zyne inwoonderen. Maar de HEERE weet het ondeugend water gezond, en het onvrugtbaar land vrugtbaar te maken; op dat de hongerige aldaar mogten wonen in een stad, die anders goed ter woning was.

Dit is het tweede wonder, waar door Eliza als een *Man Gods* verheerlykt word. Hy, na het opvaren van zynen Meester Elia, een dubbeld deel van zynen Geeft, met het opneemen van zynen mantel, hebbende ontfangen; slaat daar mede het water van de Jordane; het welk herwaart en derwaart verdeelt aan hem een veiligen doorgang verleent, en hem zulk een agtbaarheid byzet, dat de zonen der Profeeten hem ziende, betuigen: *de Geest van Elia rust op Eliza*: het geenwe met de gevolgen daar van voorheen beknopt hebben ingezien.

t'ZAMEN-
HANG.

vs. 13-18.

Nu volgt het twede wonder van Eliza te Jericho verrigt, daar hy een quade fonteine gezond maakt.

In de openinge van welk verhaal wy eerst den letter toelichten; en dan daar over enige bedenkingen opgeven.

VERDEE-
LING.

Ter openinge van den letterlyken zin, beschouwen wy

I. de Aanleidinge tot dit wonder. vs. 19.

II. Het Wonder zelve in zyne omstandigheden. vs.

VERKLA-
RING VAN
het I. DEEL.

De Aanleiding tot dit wonder wierd den Profect gegeven door de klagte van de burgeren van Jericho, verhaalt vers 19. *En de mannen van de stad zeiden tot Eliza enz.*

Door deze *Mannen der stad* kondenwe in 't gemeen verstaan de inwoonders van Jericho; en in het byzonder de zonen der Profecten: want uit het voorgaande blykt, dat te Jericho ook een schole der Profecten was. Alle welke, het goddelyk gezantschap van Eliza erkennende, zig by hem vervoegen, om hunnen nood voor hem uitteboezemen.

Hun voorstel is: *Ziet dog, de woninge dezzer stad is goed, gelyk als myn heere ziet: maar het water is quaad en het land onvrugtbaar.*

Zy erkennen dat de stad Jericho *goed* ter woning was, zo ten aanzien van de lugt streek, als van hare gelegenheid, gebouwen en wat 'er meer tot de aangenaamheden dezzer levens behoort; mogelyk ook voorzien met een goede en ruime woonplaatse voor de zonen der Profecten: al het welk Eliza zelve, dien zy *hunne heere* noemen, zien konde. Egter klagenze, dat 'er iet gewigtigs aan ontbrak, namentlyk goed water: immers zy zeggen: *het water is quaad*, zout, zuur of bitter, gelyk de wateren te Mara; onbequaam om het te drinken, althans niet bequaam om de landen vrugtbaar te maken, welke niet anders dan misgeboorten voortbragten: mogelyk ook voor menschen en vee schadelyk en dodelyk, gelyk sommige willen.

Exod.
15: 23.
Kanttek.
Guffet.
Lex. p. 351.

Van waar dit bederf in het water, en overzulks de onvrugtbaarheid in de landstreeke omtrent Jericho zy opgekomen, die anders wegens hare vrugtbaarheid groemt word, kan men niet nauwkeurig bepalen. 1. Het kan zyn, dat God die landstreek met zulk een plage gestraft heeft, om dat de stad Jericho de eerste in Kanaän was, welke zig tegen Israël durfde verzetten en de poorten sluiten: hierom met den ban geslagen. 2. Of

Jof. 6.

ook

ook om datze, tegen Gods bevel, door Hiël den Bethe- 1 Kon. 16:
liter weder opgebouwt was in de dagen van Achab en 34:
mede deel hadde in de veelheid van zyne overtredingen:
waar door zy den vloek op zig haalde, Deut. 28: 16-18.
gedreigt. 3. Ook kan het zyn, dat hare nabyheid aan de
Zoutzee iet ten bederve van 't water hebbe bygebragt.

Hoe het zy, de mannen van Jericho maken dit aan
Eliza bekent, als voor hen een zeer ongemakkelyke za-
ke, dewyl de mensch voornamentlyk by het water en
de vrugten des lands het leven onderhoud.

Het Oogwit van dien voorstel was waarfchynlyk, om
te vernemen, of Eliza hier tegen raad wifte te verſchaf-
fen: 't geen zy egter niet duidelyk verzoeken, of uit be-
ſchroomtheid van zulk een grote zake hem aantevergen,
waar van zy niet wiften, of hy die ondernemen durfde;
of dewylze dagten, dat de Profeet ligtelyk hunne menin-
ge vatten zoude, en hunne begeerte van zelve aanvullen.

Zo gaat het wel eens de godvrugtige, datze zig ver-
genoegen met hunne qualen en ongelegenheden den
HEERE voor te ſtellen en hunne gedaanten aan Hem
te vertonen: in een gelovige verwagtinge, dat de Geest
het gebrekkige aanvulle. Rom. 8: 26, 27.

Eliza begreep wel haast, waar deze voorstel henen 11. DEEL.
wilde. Dies ruft hy zig toe, om hunne begeerte te
voldoen. vers 20. *En hy zeide: brengt my een nieuwe
ſchale en legt zout daar in.*

De zin is klaar: hy beveelt dat men hem een deel
zouts brenge, 't welk te Jericho overvloedig was, we-
gens de nabyheid van de zoutzee; en dat men dit in een
nieuwe ſchale, pot of ſchotel legge, welke voorhenen
nergens anders toe gebruikt was.

Maar het is zo klaar niet, waarom de Profeet juist
Zout laat aanbrenge tot heeling van de fonteine. *Som-*
mige denken, dat het diende, om het wonder te meer
luiſter by te zetten, door een middel, 't welk op zig
zelve
Martyr.
Buddens.

zelve het water meer bederft dan verbeetert: althans dat het land door zout bedorven en onvrugtbaar word, blykt; omdat men van ouds het land met zout bestrooide, wiens vrugtbaarheid men wegnemen wilde: zo Rig. 9: 45. brak Abimelech de stad Sichem af en bezaaide die met zout: om gene andere bewyzen aantehalen. *Andere eg-*
 Burman. *ter meenen*, dat Eliza hier mede de nature als wilde te hulpe komen en het bedorven water door zout verbeeteren; zo nogtans, dat 'er een bovennatuurlyke kragt van God moefte bykomen. Dit is dog kenbaar, dat het *Zout* in sommige gelegenheden een verbeeterende en bewarende kragt heeft; en daarom niet alleen by de offerhanden wierde gebruikt, die gezouten moeften worden, maar ook in de Heilige Schrift als een zinnebeelt van goede zaken voorkomt, gelyk het *Genadeverbond* daarom een *Zoutverbond* genoemt word. Num. 18: 19. en elders. Wy laten deze verschillende aanmerkingen zo veel gelden, als zy kunnen: dit weten we uit het vervolg, dat Eliza de verbeetering van het water eigentlyk niet van het zout, maar van God verwagtte.

Dat nu dit Zout moefte gelegd worden *in een nieuwe schale*, en niet in een ouden schotel, geschiedde daarom, opdat niemand denken mogte, als of deze schale voorheenen enige medicinale kragt in zig hadde getrokken, om het water te genezen: waar op nu geen vermoeden vallen konde.

En het zal ook om deze rede zyn, dat hy zelve dit zout niet aanhale, maar belaft hebbe, dat men dit zout *tot hem brenge*, om den allerminsten schyn van enig bedrog voor te komen.

De mannen van Jericho tonen zig volveerdig, en *brenge* het *tot hem* in gehoorzaamheid aan de stemme des Profeets, dien zy zo even als hunnen *beere* hadden geëert.

Op zulk een toerusting volgde het Wonder zelve: waar omtrent wy de daad en tale van den Profeet hebben op te merken: uit vers 21. Zyne

Zyne handel-wyze was; *doe ging hy uit tot de waterwelle en wierp het zout daar in.* Hy strooit het zout niet over de wateren, maar werpt het in de fonteine zelve; om aan te tonen, dat de wateren niet volkomen nog geduurzaam konden gezond worden, tenzy de bron zelve, waar uit de wateren voortquamen, genezen wierde.

Evenwel weetende, dat de geneezing van de fonteine nog van hem, nog van het zout, nog van enig geschapen middel afhing, maar enig van den HEERE: zo paart hy met zyne daad deze woorden: *Zo zegt de HEERE: Ik hebbe dit water gezond gemaakt, daar zal geen dood nog onvrugtbaarheid meer van worden.*

Deze was doorgaans de gewoonte van de Profeten, dat zy een wonder ondernemende den name des HEEREN aanriepen, of betuigden, datze het deden in den name en door de kragt des HEEREN; om dus alle vermoeden van zig afteweeren; als of zy meenden, dat zulks aan hen stond.

Hierbetuigt hy, *zo zegt Jehova*, de eeuwige en almachtige God, die groot is van raad en magtig van daad, en voor wien gene dingen te wonderbaar zyn, de Schep- per van hemel en aarde, die niet mat. nog moede word, die maar spreekt en 't is 'er, die maar gebied en het staat 'er: Deze spreekt door my als zynen Profet, zodatge dit woort hebt aan te nemen, niet als een menschen woord, maar als het woord van den levendigen God, dien Amen, dien waaragtigen en getrouwen Getuige.

De Inhoud van deze godsprake is: *Ik hebbe dit water gezond gemaakt*, of *Ik make dit water gezond.* Ik die de fonteynen doe uitbreeken uit de afgronden. Ik die den rotssteen in de woestyne opende en veranderde in een waterfontein. Ik die het bitter water te Mara zoet Exod. 15: maakte: Ik wiens naam van ouds is, *Jehova nu heel-* 25, 26. *meeſter*: Ik hebbe ook door de uitnemende grootheid

D

van

van myne kragt deze fontein gezondgemaakt en van hare quale geneezen.

Daar zal geen dood nog onvrugtbaarheid meer van worden: geen mensch nog vee hier van drinkende zal voortaan enig nadeel ontfangen, nog het land, hier van besproeit, misdragen of onvrugtbaar zyn.

Mal. 3: 11. Zo gezegt, zo gedaan: daar het woord des Opper-Konings is, daar is heerschappy. *Alzo werd dat water gezond tot op dezen dag. vs. 22.* Zo wierd die fonteine niet slegs voor een korten tyt verbeterd, maar bestendig en geduurzaam tot op den tyt, waar in de H. Histori-

Budd. hist. fchryver dit te boek stelde: zelve tot aan de tyden van Eccl. tom. 2. P. 434. Josefus, naar zyn eigen getuigenis, die nogtans in de beschryvinge van dit wonder, volgens zyne gewoonte, vele verdigtselen daar onder mengt, onnodig om optehalen of te wederleggen. Ja tot op dezen dag word de vrugt van dit wonder aan de Reizigers verthoont in de vlakte van Jericho, daar men hen de *Fontein van Eliza* aanwyft, zig in verscheidene stromen verdelende en de velden uitnemend vrugtbaar makende. En dit past hier zeer wel, want met de geneezinge van de fonteine werd ook het land omtrent Jericho vrugtbaar; niet alleen in de nootdriftigheden dezes levens, maar ook in edele palm-wyn of honig, kostelyke balsen en diergelyke vrugten: naar de aantekeninge der Geleerden.

BETOGING. Al het welk geschiedde *naar het woord van Eliza dat hy gesproken hadde.* Zynde overzulks hier in een nieuwe en kragtige bevestiging van zyn Profetis ampt: dewyl God door hem zulk een wonder verrigt, het welk alle geschapene kragt verre te boven ging: al waarom dit ook onder de merken van Gods heerlykheid word opgegeven. Psalm. 107: 33-35.

BEDENKINGEN OVER DEN GEHEIMZIN. Hebbenwe dus den letterlyken zin toegelicht, gaan wy vernemen, hoedanig een aanleiding wy hier kunnen vinden tot geestelyke beschouwingen.

A. Som-

A Sommige der Oudvaderen hebben reeds hier op hunne aandagt gevestigd; en in dit wonder, door Eliza verrigt, een schildery ontdekt van *Jesus Menschwordinge en Doop*: het geen zy in enige byzonderheden tragten aantewyzen; dog met zulk een ver gezogte allegorye: dat een ieder, die van een goede smaak is, haast proeven kan, dat het zout daar aan ontbreeke.

B Het zoude een weinig nader met den t'zamenhang over een komen, by aldien men hier Eliza begreep als een voorbeeld van *Jesus discipelen*; die de hemelvaart van hunnen Meester hebbende aangefchout en met een dubbelde mate van dien Trooster en Geest der waarheid op het Pinksterfeest zynde gezalft, de werktuigen in Gods hand zyn geweest, om vele *quade Fonteynen gezond te maken*, dat is, om vele zondaars te bekeeren; en de aarde, welke lang onvrugtbaar gelegen hadde, vrugtbaar te maken; naar de belofte Jef. 41: 18. en wel door middel van *het zout in een nieuwe schale*, of door de gezonde leere van het H. Evangeli: een schat, welken de Apostelen omvoerden in aardenvaten, opdat de uitnemenheid der kragt zy Godes en niet uit hen, naar Paulus p. 814. tale 2 Kor. 4: 7. tot welke gedagten twee vermaarde Mannen onder de eerste Kerkhervormers aanleidinge geven.

Van hoedanig een wonderbare handeling Gods een nieuwe proeve gezien is in de dagen der Kerkhervorminge: toen men zeggen konde, dat *de woninge van de stad, Rome, goed was, maar het water quaad en het land onvrugtbaar*: dewyl de fonteynen of leeraars vergiftigt zynde en valsche leeringen voortbrengende, een grote onvrugtbaarheid onder het zo genaamde Christen volk gevonden wierde. Tot dat de HEERE nieuwe Elizaas verwekte: en deze zyn de eerste Kerkhervormers, welke met een buitengewone zalvinge des H. Geests begenadigt, de werktuigen in Gods hand waren, om de

Leere des H. Evangeliums als het ware tot hare vorige gezondheid en reinheid te herstellen, door het zout der genade: waar op een geestelyke vrugtbaarheid gevolgt is, tot op dezen dag.

C Maar deze bedenkingen daar latende, zouden wy liever daar henen hellen, om in dit wonder een schildery te beschouwen van des Heeren Jesus genaderyke handeling, door middel van zyn woort in het herte van zondaren.

Lampe
genad.
tom. p.
216, 217.

a Eliza verstrekt ons een bequaam voorbeeld van Jesus Christus: want daar alle Profeeten doorlugtige Voorbeelden waren van dien Grootsten van alle de Profeten, kragtig in woorden en werken, mag men dezen groten Profeet Eliza uit dien rang niet uitsluiten: inzonderheid na de hemelvaart van zynen meester Elia, dien hy in zyn ampt verving als het hoofd van de zonen der Profeeten. Zyn naam zelve kan hier toe aanleiding geven, want *Eliza* betekent zo veel, als de *sterke God is heil of zaligheid*: en een ieder begrypt ligtelyk, hoe gepast dit op den Heere Jesus vlye: van wien opgezongen word Ps. 68: 20. *die Eel, die God is zaligheid* enz. te meer, omdat tusschen de wonderdaden van die Twee zig zulk een naukeurige gelykformigheid opdoet.

β En om ons alleen tot het Tegenwoordige te bepalen: Tweederlei bedenking kan hier in opmerkinge komen, of een *Voorbeeldige* of een *Zedelyke* zin.

Lampe
l. c.

a Wat den *Voorbeeldigen* zin aanbelangt: 't is bekend dat Jesus, gezalfd met olie der vreugden boven zyne medegenoten, als die grote Profeet „de onvrugtbare leere der wet tot een aangename leere der genade gemaakt heeft, nademaal Hy in het Evangeli het eigentlyk oogmerk van dezelve heeft geopent. „ Waarby men nog voegen kan de zuivering van de Wet van alle verdrajingen der Schriftgeleerden. Matth. 5. het welk een geleert Man uitvoerig uitbreid.

Ewald
diff. in h. l.

b Of

b Of wil men liever den *Zedelyken* zin uitkiezen, dan hebbenwe hier een schone schildery van Jesus genaderyke handeling, om de quade bron van des zondaars herte te genezen en vrugtbaar te maken tot alles goeds. Dit zullenwe wat nader zoeken aantewyzen.

Owen
geest. gez.
P. 339-340.
Ewald
1. c. p. 49.

1. Elk mensch heeft in zyn binnenste een *waterwelle*, en die is zyn *herte* of *geest*, van waar de uitgangen des levens zyn: een bron, die altyt wateren opwelt van veelvuldige gedagten, overleggingen, redekavelingen, begeerten, enz.

Spr. 4:23.

Deze bron des herten was *goed* in den staat der recht- heid, werkende uit een rein beginfel van de liefde Gods en vrugtbaar in alles goeds voorttebrengen. Maar na den schandelyken opstand van onzen Voorvader tegen den HEERE, is deze bron van gronds op *bedorven* en *quaad* geworden: hierom word de mensch in zynen natuurstaat beschreven als een *quade boom*: hebbende een *Wortel*, die *galle en alssem draagt*: of om met Paulus te spreken; een *wortel van bitterheid die opwaart spruit*: waar van Simon ten voorbeeld strekt, van Petrus getekent, dat hy was *een gansch bittere galle en t'zamenknoping van ongerechtigheid*. En hier door veritaanwe met een woord den *ouden mensch der zonde*: al het *gedigtel der gedagten zyns herten*, 't welk *r'allen dage alleenlyk boos is*, en wel van zyne jeugd aan dat *bedenken des vleesches*, dat *vyandschap tegen God is*, geheel vyandschap en altoos vyandschap. dat is die *quade schat zyns herten*: die *bittere en zoute fonteyne*: welker opwellingen zeer levendig van Jesus uitgebeeld worden *Matt. 15: 19. Uit het herte komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoereryen, dieveryen, valsche getuigenissen, lasteringen.* vergeleken met *Rom. 3: 10-18.*

Matt. 7:17.

Deut. 29:18.

Heb. 12:15.

Hand. 8:23.

Gen. 6: 5.

en 8: 21.

Rom. 8: 7.

Luc. 6: 45.

Jac. 3: 11,

12.

Hier uit volgt een gansche *onvrugtbaarheid* in het goede: de mensch is een *aarde*, die niet anders dan *distels en doornen draagt*: schynt het nu en dan of 'er nog enige

Heb. 6: 8.

goede vrugt op dien akker zal wassen, het word een misdragt of verdort haastelyk, om dat 'er geen wortel nog welle des geestelyken levens in hem is. Kortom, de natuurlyke mensch is geheel onbequaam ten goede en geneigt tot al het quade.

2. Maar als de tyd des minnens daar is, en de Heere Jesus als opgewekt word door de klaagstemme van zyn volk, werpt hy het zout van de genadeleere, vervat in het Evangeli, in de bron des herten.

Het *Zout* kan ons gevoeglyk de *Leere der genade* uitbeelden, van Paulus genoemt *de gezonde leere en de geborrhaus. zonde woorden*, in zyne brieven aan Timotheus en Titus. En zeer gepast, wegens hare prikkelende, reinigende, verbindende, bewarende en vrugtbaar makende kragt, by uitnemenheid smaakelyk en heilzaam voor alle die verwaerdigt worden, om daar in te smaken en te proeven dat de **HEERE** goed is.

Die genade-leere is vervat in de *nieuwe schale* van 't Evangeli, door Jesus en zyne Apostelen verkondigt: Joh. 1:17, want *de Wet is door Mose gegeven, de genade en waarheid is door Jesus Christus geworden*: en hierom worden de Apostelen zelve genoemt *het Zout der aarde* Matt. 5: 13. *hebbende dien schat in aarden vaten, opdat de uitnemenheid der kragt zy Godes en niet uit ons.* zo spreekt Paulus 2 Cor. 4: 7.

3. En waarlyk zo is het: schoon dit zout in de nieuwe schale onder de bedieninge des Nieuwen Verbonds, een bedieninge des Geestes en des Levens, in het herte geworpen word, door het gebruik van de genademiddelen, het kan evenwel op zig zelve blotelyk aangemerkt, gene kragt oefenen, om de bron van het herte te veranderen en goed te maken, tenzy hier mede gepaart ga de *stemme* van Gods Zoon: die *stemme des HEE-* Pf. 29: 3, 4. *REN op de wateren, die stemme met kragt en heerlykheid*; die alleen kan levendig, rein en gezond maken: dan Hand. 9: 34. *spreekt Hy tot den zondaar: in uwen bloede leef.* Ezech.

16: 6. zo leert ons Jakobus Kap. 1: 18. *Naar zynen wille heeft Hy ons gebaarst door 't woord der waarheid.* en 1 Pet. 1: 23. *Die gy wedergeboren zyt niet uit vergankelyken maar uit onvergankelyken zaden door het levend en eenwigblyvend woord van God.*

4. Hier door word de bron des herten gezond gemaakt, de kragt der verdorvenheid gebroken en een nieuw beginsel des geestelyken levens aan de ziele geschonken, door de vernieuwende genade des H. Geestes, die een nieuw schepsel in Christus vormt, en de waarheid in de ziele overdrukt: naar de belofte: Ezech. 36: 25-27. dan word het herte gereinigt door het gelove, en gezond gemaakt in gelove, liefde en lydzaamheid: dan word een zondenaar daar een maaksel Gods, geschapen in Christus tot goede werken, en vrugtbaar gemaakt tot alles goeds: want de sprinkader der wysheid word een uitstortende beke; het herte borrelt een goede rede op: en de goede mensch brengt het goede voort uit den goeden schat van zyn herte: vrugten der bekeeringe waardig. hoewel het alles hier op aarde nog maar ten deele is, en 'er veel van de voorgaande dood en onvrugtbaarheid in het vleesch overblyft.

5. Egter is dit beginsel van een nieuw leven geduurzaam: want Gods zaad blyft in hem: Gods verbond is een zout-verbond, wiens genadegiften en roeping onberouwelyk zyn. *Het water dat Jesus geeft, zal in hem worden een fontein van water, springende in het eenwig leven.* Joh. 4: 14. en dit woort, van den waren Eliza gesproken, zal niet feilen.

Dit wonder nu van Eliza te Jericho verrigt, was niet alleen zeer heilzaam voor de Mannen van Jericho, om hunne uitwendige welvaart te bevorderen, maar inzonderheit zeer gepast voor de Zonen der Profeeten om hen te leeren; datze niet alleen de fontein van Gods wet hadden te zuiveren van alle vervalschingen en verdrajingen der Beeldendienaren en valsche Profeeten: maar ook

GEPAST-
HEID VAN
dit wonder.

ook daar na te staan, dat de bron van hun eigen herte mogte vernieuwt worden, om dies te bequamer te zyn door leere en voorbeeld andere te bekeeren.

T'OEPA-
SING.

Och of het nu den verheerlykten Jesus, dien groten Profet behagen mogte, daar Hy nog onze Stad en ons Land bezoekt, een voortgelyk wonder in het geestelyke onder ons te verrigten, en vele *quade fonteinen gezond te maken!* wat zoude Hy dan een uitnemende aanleiding hebben, om zig onder ons heerlyk als die ware *Eliza* te openbaren, die *sterke God*, wiens arm Hem *heil* beschikt, en te verzegelen, dat zyne woorden geest en leven zyn.

Ook wy mogen zeggen: *de Woning van onze stad is goed, maar het water is quaad en het land onvrugtbaar.*

O ja: de Protestantse Kerke, de uitwendige stad van God heeft een *goede woning*, en is gelegert in aanzienlyke plaatsen der aarde. Inzonderheid heeft onze Kerke in ons Nederland en ook hier een goede woning in velerlei opzichten: zodatwe mogen nederzitten als onder onzen wynstok en vygeboom.

Des niettegenstaande mogen wy 'er wel klagende byvoegen: *Het water is quaad en het land onvrugtbaar.* 1. Zal ik hier allerlei soorten van *quade fonteinen* optellen? ik moeste dan allerlei soorten van onbekeerde menschen nagaan: die alle nogtans, in dit eene met elkanderen instemmen, dat de bron van hun herte niet deugd; dewylze alle dat bedenken des vleesches omdragen, het geen vyandschap tegen God is. En de zulke zyt gy, met een woord, die nog leeft onder de heerschappye van den ouden mensche; onwyze, ongehoorzame, dwalende, menigerlei begeerlykheden en wellusten dienende, in boosheid en nydigheid levende, hatelyk zynde en elkandere hatende. 2. Die overzulkts geheel *onvrugtbaar* zyt in het goede en vrugtbaar in al het quade: van welke men zeggen mag; dat gy een aarde zyt gelyk geworden, welke den regen dikmaal indrinkende, niet an-

Tit. 3: 3.

anders dan distels en doornen draagt. Lieve dog, beziet u naukeurig in den spiegel, u even voorhenen als voor ogen opgehangen, en ziet of gy uwe grondgedaante en aangeboren aangezigt daar ontdekken kond.

Het naarfte van allen is, dat daar de *Mannen* die in de stad ommeaan, gedurig het *zout* der genadeleere in de *nieuwe schale* des Evangelii aanbrengeu, u prikkelen door de Wet, u lokken door het Evangelii en de gezonde woorden tot u spreekē, gy egter even bedorven van herte en onvrugtbaar in uwen wandel blyft.

Zo blykt het dan, dat het herte te veranderen boven het bereik van alle schepselen is, en dat de Meerder dan Eliza de uitnemende grootheid van zyne kragt moet aanleggen en spreekē met een stemme in heerlykheid: *Ik make u gezond*; zal 'er een eenige quade bron verandert en een zondaar bekeert worden van de boosheden zynes herten. Hand. 3: 26.

En och of de Heere Jesus daar toe veel opgewekt wierde door de klag-stemme der *Mannen* die in de stad omgaan! dat *Leeraars* en alle die het belang van Kerke en Land ter herte gaat, den deerlyken toefant van zo vele elendige Hem ootmoedig en hertelyk voor ogen stelden! Hy wilde zyne wonderkragt verheerlyken in het oefenen van vrye genade: daar het *zout* der genadeleere alleen niet genoeg is om het herte te veranderen, tenzy Jesus het zelve in de bron des herten werpe en zyne kragt daar mede t'zamenpare. Hy zoude zyne ore wenden naar de stemme hunner smeekingē.

Ja, zo vele gy meer of min overtuigt zyt, dat de bron van uw herte nog onrein en boos is: och of gy als redelyke schepsels opgewekt wierdet ter betragtinge van deze volgende middelen!

1. Zoekt het met indruk te geloven, dat de bron van uw herte niet deugd en geheel moet verandert worden door de vernieuwende genade des H. Geests. Wat zal het

34 ELIZA GENEEST EEN QUADÉ BRON.

het u baten, enige onreine wateren af te tappen, of hare stromen ergens elders henen te leiden, zo uw herte zelve niet vernieuwt word? wat voordeel zal het geven, wat zout in zyne woorden en enige vrugten in den wandel te vertonen; en genade in het herte te missen? O! de boom moet eerst goed zyn, eer die enige goede vrugten kan voortbrengen.

Ezech.
18: 31.

2. Erkent dat het uw pligt is, uit kragt van Gods bevel, alle uwe overtredingen van u weg te werpen, en u een nieuw herte en een nieuwen geest te maken: maar ook dat het boven uwen wille en kragt is, en dat hier toe gene minder sterkte vereischt word, dan tot de scheppinge van hemel en aarde.

3. Geloofst dat God u aan zyne ordonnantie verbonden heeft, om de middelen vlytig tot het regt einde waar te nemen, om voor een verkeerde geestdryverye en gewaande enthuziafterye bewaart te worden, daar de lusteloze ziele en het luye vleesch zo ligt toe vervalt: en daar u het zout des woorts dagelyks toegebracht word: maakt 'er dog veel gebruik van, als een zedelyk middel in des HEEREN hand, om de prikkelende en gezondmakende kragt daar van te mogen ondervinden.

4. Egter onder dien aanhoudenden indruk, dat de sterkte eniglyk des HEEREN is, wiens stem met het woord moet gepaart gaan: dat zal u aandryven om veel met uw verdorven herte aan zyne voeten neder te liggen, Hy wilde u een nieuw herte scheppen door zynen Geest, naar de belofte: Ezech. 36: 25-27.

5. En o! hoe heuchelyk zoude het voor u zyn, als Hy u in 't voorbygaan toefprak: *In uwen bloede leeft.*

Ondertussen zoudenwe ontrouw zyn aan des HEEREN goedertierenheden, by aldien wy niet met dankbaarheid erkenden, dat de ware Eliza nu en dan nog het tegenbeelt van dit wonder onder ons uitvoert. Ge-

wis,

wis, de klagten van Gods knechten zyn niet altyt vrugteloos: het zout in de nieuwe schale word niet altoos te vergeefs geworpen: 'er worden nog hier en daar quade bronnen in goede afgewisselt. En hier van zyt gy de Getuigen, zo vele gy geboren zyt uit water en Geest door het woord der waarheid.

Hoe onbedenkelyk groot is uw voorregt! de bron van uw herte, voorheenen vergiftigt en dodelyk, is gezond gemaakt en in u is een nieuwe welle ontsprongen van gelove, liefde en gehoorzaamheid: daar zal voortaan geen dood nog onvrugtbaarheid in uw geestelyk deel meer zyn: want het oude is voorbygegaan en 2Cor. 5: 17. het is al nieuw geworden.

Gy begrypt wel haast, welke verpligtingen op u liggen:

1. Jesus vrymagtige genade hier in met verwonderinge te erkennen en met dankbaarheid te roemen. Gy zelve kondet zulk een grote veranderinge niet te wege brengen: het zout der genadeleere konde het alleen niet Pf. 100: 2. doen: het was Jesus zelve, Die zig hier in als de ware 115: 1. Eliza openbaarde: en wiens naam hier over van alle de 1 Pet. 1: 3. heilige geroemt word. enz.

2. Is de bron van uw herte verandert; werkt dan afhankelijk uit dat beginfel des geestelyken levens, om Gods genadewerk tot het regte oogwit aan te leggen en vrugtbaar te worden in alles goeds, om te betragten Fil. 4: 8. al wat waaragtig, eerlyk, regtvaardig en rein is, al Tit. 2: 11, wat lieflyk is, al wat wel luid, zo daar enige deugd 12. 2 Pet. 1: 3-8. is, dat zelve bedenkt, naar de vermaningen der Apostelen. Gy zyt dog zyn maakfel, geschapen in Jesus Christus tot goede werken, welke God voorbereid Eph. 2: 10. heeft, opdat wy in dezelve zouden wandelen. Gy zyt Matt. 5: 13. het zout der aarde: hebt dan zout in u zelve, en hou Marc. 9: 50. det vrede onder malkanderen: wel toeziende, dat uw Col. 4: 6. woord ten allen tyde in aangenaamheid zy, met zout

befprengt: waar door de vrede bewaart en de gemoe-
deren verbonden worden in de liefde.

3. Maakt ten dien einde veel gebruik van het zout, dat Jesus knegten u gedurig aanbren-
Pf. 1: 2, 3. schale: de middelen zyn dog de kanaalen, waar door het geestelyk leven bevordert wort; als zy in het ge-
love waargenomen worden.

4. En dewyl de middelen het op zig zelve niet doen kunnen, ziet dog veel uit naar den Heere Jesus zelve, dat Die zyne genade-kragt daar mede pare; en de Geest over die wateren zweeve.

5. En wagt u dan wel, dat deze nieuwe bron des geestelyken levens niet weder opgestopt worde door traagheid, fleurtrant, verzuim van byzondere gemeenschaps oefeninge met God in Christus, of door konstnaryen van de eene of andere begeerlykheid of wortel van bitterheid, enz. die uwe nieuwe bron ligte-lyk zouden beroeren en opstoppen, u onvrugtbaar maken en quynende doen henengaan. Maar behoed uw
Prov. 4: 23. herte boven al wat te bewaren is; want daar uit zyn de uitgangen des levens. Uw herte is dog uw kostelykste deel, hoe nauwkeuriger gy dat bewaart, hoe reiner en overvloediger de geestelyke wateren zullen vloejen: tot meerder vrugtbaarheid voor u zelve en anderen.

En dit geeft my aanleiding, om nog myne aansprake te rigten tot vernieuwde, dog twyffelmoedige zielen; welke by zig zelve denken; is dit een voorregt van hen, die gezond zyn geworden, dat 'er geen dood nog onvrugtbaarheid meer in hen is: och! dan durve ik niet denken, dat de bron van myn herte vernieuwt is; want ik ligge midden in de dood: ach! hoe onvrugtbaar ben ik in gedagten, woorden en wandel!
Spr. 25: 26. ja meermalen als een beroerde fontein en verdorven sprinkader!

Drie woorden hebbe ik nu tot de zodanige te spreken.

1. Tot uw *Onderwijs* dient, dat in de eerste vernieuwing de bron des herten wel verandert word en een nieuw schepsel voortkomt: maar dat 'er nog vele verrotte en stinkende wateren overblyven, die meermalen geweldige befoeringen maken en sryden tegen den geest des gemoeds: gelyk Paulus uit eigene bevindinge toont Rom. 7.

2. Tot uwe *Opwekkinge*, om uit het vernieuwde herte hier tegen te sryden met waken en bidden, om u zelve meer te reinigen van alle besmettingen des vleesches en des geests, voleindigende de heiligmakinge 2 Kor. 7: 1. in de vreze Gods. De vrugtdragende Ranken moeten gereinigt worden, opdatze meer vrugt dragen. Waar Joh. 15: 2. toe by volgende stoffen nader aanleiding zal voorkomen.

3. Tot uwe *Troost* dient; dat uwe bron nooit geheel zal vergiftigt worden: maar nauwkeurig bewaart; want gy zyt een verzegelde fontein: en het water dat Jesus Cant. 4: 12. geeft zal in u worden een fontein van water, springen- Joh. 4: 14. de in het eeuwig leven. *

E 3

ELI-

* Men zal wel doen met aandagt den *Ouden en Nieuwen Mensch* te beschouwen of het *zamenstel der Praktikale Godgeleert-heid* van den vermaarden Heer *Driessen*.